

SCHWEIZERISCHE MEDIZINISCHE WOCHENSCHRIFT. 85e Jrg. No. 33, 13 Augustus 1955.

P. COTTIER, R. LEUPOLD en W. SCHEITLIN, *Die hämorrhagische Diathese bei Prostatacarzinom und Behandlung* (7 fig.).

A. HÄSSIG, W. MEYER en D. THOMMEN, *Zur klinischen Bedeutung des Lewis-Blutgruppensystems*.

M. R. FRANCILLON, *Zur Behandlung der Accessoriuslähmung* (1 fig.).

H. BALMER, *Aktuelle Tendenzen in der amerikanischen Orthopädie*.

E. FROMMEL, D. VINCENT, PH. GOLD, C. RADOUCO-THOMAS, M. MELKONIAN, M. MEIER, R. M. DE QUAY, S. RADOUCO-THOMAS, B. GLASSON, F. VALLETTE, M. DUCOMMUN en P. AN-DRIADIS, *La pharmacodynamie de l'ester nitré de choline* (9 fig.).

G. GREDER, *Étude clinique préliminaire d'un nouvel hypotenseur: la Nitrocholine*.

INGEZONDEN

Ter bevordering van spoedige plaatsing van de stukken, behoudt de Redactie zich het recht voor, deze zo nodig te bekorten.

HET STERIELE HUWELIJK

Naar aanleiding van het artikel van dr. P. CHR. KOK¹ over het steriele huwelijk — zou subfertiel hier niet juister zijn? — zou ik gaarne het volgende willen opmerken.

1e. Indien de proeven van Hühner-Sims en Kurzrok-Miller met normaal sperma negatief uitvallen, denke men, alvorens naar afwijkingen te zoeken, aan de mogelijkheid dat het tijdstip wellicht niet goed is gekozen, zodat het cervix-slijm niet (meer) in de waterfase verkeert. De basale temperatuur kan hierbij van nut zijn.

2e. De kristalproef van CAMPOS DA PAZ heet varenproef (Eng. „fern-test”) naar de kristalvorm; dus niet „proef van Fern”.

3e. Vermoedelijk ten gevolge van irritatie of lichte beschadiging door de canule, die bij pertubatie in het ostium externum uteri wordt gebracht, komt na pertubatie gedurende enige weken wat bloederig vocht uit de cervix. Op grond van mijn ervaring met kunstmatige inseminatie is het uitermate onwaarschijnlijk dat bevruchting plaats vindt vlak na een lucht-doorblazing.

4e. Ten einde afwijking van de foetus door bestraling te voorkomen, raadt collega Kok aan: „sexuele abstinentie gedurende twee maanden vóór” en „geslachtelijke onthouding gedurende 3 maanden na de laatste bestraling”. Is het niet beter hier van „voorkóming van bevruchting” te spreken? Geslachtelijke onthouding is hiertoe één van de methoden, doch niet de enige.

5e. Dyspareunie is een gevoelsstoornis op psychische bodem. Collega Kok noemt als oorzaken van dyspareunie slechts een aantal organische afwijkingen. Dat daarbij vaginismus tussen aandoeningen van het kleine bekken en colpitis wordt vermeld, bewijst dat de schrijver ook deze aandoening in de somatische sfeer plaatst. Ten onrechte.

Literatuur: ¹P. CHR. KOK (1955) *N.T.v.G.* 99, 1996.

Amsterdam, 12 Juli 1955

L. H. LEVIE

Ad 1: Bij de bespreking van de vagina- en cervixfactor besprak ik o.a. de waarnemingen van SEGUY en VIMEUX over de verschillende kwaliteiten van het cervix-slijm in de menstruele cyclus. De proef van Sims-Hühner en Kurzrok-Miller verrichte men omstreeks het ovulatie tijdstip, zoals ik schreef. Uit een en ander volgt natuurlijk dat men bij een negatieve uitslag allereerst moet denken aan een onvoldoende hormonaal veranderd cervix-slijm. De ervaren onderzoeker ziet dikwijls reeds met het blote oog of dit ovulatoir is.

Ad 2: De kristalvorming in het cervix-secreet gedurende de eerste helft van de menstruele cyclus, zoals CAMPOS DA PAZ deze in 1950 voor het eerst beschreef, moet inderdaad zijn „fern-test”. Bij de correctie is dit niet veranderd.

Ad 3: In verschillende gevallen zag ik na pertubatie in dezelfde cyclus nog een bevruchting tot stand komen.

Ad 4: Bij bestraling van de eierstokken is sexuele abstinentie gedurende twee maanden voor en drie maanden na de laatste bestraling absoluut nodig. Men moet hier 100 pct zekerheid hebben dat dan geen bevruchting tot stand komt. Dit is de enig zekere methode!

Ad 5: Dyspareunie kan haar oorzaak vinden in een somatische of psychische afwijking. Waaruit collega LEVIE concludeert dat ik vaginismus ook in de somatische sfeer plaats, is mij niet duidelijk.

Rotterdam, 29 Juli 1955

P. C. KOK